

II/E/6

594

Türkiye Halk İştirakiyyûn Fırkası'nın Büyük Millet Meclisi Hükümeti'ne Beyanname'si

«Türkiye hayat-ı iktisadiye ve siyasiyesinin son vekayi ve hâdisatı, bugünkü tarihî vaziyetin ehemmiyeti, şimdiye kadar muvakkaten tatil-i faaliyette bulunan Fırkamızın, maksadını açık bir surette beyan ve memleketin umumî vaziyetine ve Hükümetin dahilî ve haricî siyasetine dair nokta-i nazarını tasrih ile tekrar faaliyete geçmesini icbar etmektedir.

1 — Marksizm platformasında bulunan Fırkamız memleketin dahilî ve haricî siyasetine dair vezaif ve teşebbüsatını, memleketin iktisadî vaziyetini tahlil ve Marksizm usulleri yardımıyla vekayinin istikbalde olabileceği eşkâlini tahmin esaslarına istinad ettirerek, evvelce istihdaf edilmiş umumî maksada rehberlik edecektir.

2 — Türkiye halkının ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin umde-i esasiyesi olan «Misâk-ı Millî» bugün bizim dahî umdemizdir. Buna muvafık olmayan her türlü teklifat ve mukarrerat Fırkamızca merduttur.

3 — Türkiye'nin ve Şark-ı Karîbin iktisadî bünyesi, başlıca millî büyük sanayinin yokluğu ile tavsif edilebilir. Bu hususiyet-i hâl bize, Avrupa ve Amerika emperyalizmine karşı umum Şark'ta müttehit bir cephe ihdas ve idamesi nokta-i nazarını lâzım göstermektedir. Fakat, Türkiye'nin küçük mülkiyet ve müstahsil köylülerin ekseriyeti esasına istinad eden hayat-ı iktisadiyesinin bugünkü vaziyeti, ya Garb ile *Misâk-ı Millî* haricinde anlaşarak muhtazir bir halde bulunan Garb'ın, Şark'ı istismar ile, kendi ölümünü biraz daha tehir etmesine imkân vermek; veyahut memleketin dahilinde burjuva demokrasisi usulile islâhat yapmak ve emperyalizme karşı ileride mukavemet edebilmek ve başlanmış olan millî inkılâba ekseriyet olan köylülerin iştirakini teyid ve idame eylemek için, zarurî olduğu veçhile, iktisadî teceddüdât ve teşkilât vücuda getirmektir. Birinci yolu ihtiyar etmek: Bizim için beynelmilel mazlum kitlelerin elzem olan tesanüdünü ve Hükümet için kendi milletine karşı verdiği istiklâl mevâdini ihlâli bâdi olurdu. Aynı zamanda gerek bütün Şark için ve gerekse Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti için her türlü müzaheretini göstermekte bulunan ve Türkiye'nin hürriyet ve istiklâline en esaslı ve kuvvetli bir taraftar olan Rusya Sosyalist Şuralar Cumhuriyetleri'yle mevcut münasebat ve muhadenetimizi teşviş ve ihlâl ederdi. İkinci yolun ihtiyarı ise: Yegâne doğru ve halâşkâr bir çaredir ki bunun 1-Mart-1922-338 tarihindeki nutkunda, Mustafa Kemal Paşa dahî tasrih etmişti. Hükümetin bu yolu her halde takip etmesi lâzımdır. Mustafa Kemal Paşa'nın nutkunda «memleketin asıl efendisi» olduğu ilân olunan köylünün gerçi ağır vergilerle beli bükülmüş ve büyük çiftlik eshabile mütegalibenin tazyikatından ve defeatle *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesinde de yazıldığı veçhile mahallî hükümet cihazının adem-i kifâyesinden dolayı iktisaden perişan ve bitkin bir hale gelmiş ise de cephelerde mücadeleyi metanetle idame etmiş ve müteaddit defalar şanlı zaferler kazanmıştır. Bu da gösteriyor ki, o bitkin köylüler henüz zindedirler, doğru çalışıyorlar ve kendilerinin hakk-ı mevcud-

596

yetlerinin müdafaa ederek iktisadî refahları hakkını bir daha teyid ediyorlar.

Öz

Harpten Sonrası İçin

Hükûmetin önünde birçok mühim mesail vardır ki, bunların en mühimlerinden birini müstakil memlekette millî hükümetin yaşaması için köylülerin ona karşı olan alâka ve teveccühünü idâme ettirmek meselesi teşkil eder. Binaenaleyh harp hitam bulur bulmaz memleket dahilinde (arazi, vergiler ve idare meselelerinde) derin iktisadî bir yenilik vücuda getirmek ihtiyacı katıdır. Aksi takdirde, terhis edilmiş asker ve köylülerin harpten sonra sık sık asâyîşsizlik ihdâsiyle hükümet makinesini zayıflatması ihtimali mevcuttur.

Köylülerin fedakârlığı pek çok olan millî muharebeler tarihinde görülüyor ki, harbin hitâmını müteakkip köylüler daima kendilerinin yaptıkları fedakârlığın mukabilinde mukâfat itasını ve iktisadî inhitadın izalesini ve hükümet makinelerindeki bozuklukların islâhını talep ederler. Herkesçe malumdur ki, son üç sene zarfında zer' olunan arazi ve hayvanat miktarı mühim tenakusa uğramıştır. Vergiler ve gümrük rüsumatı ziyadeleşmiş ve ihracat da azalmıştır. Aynı zamanda köylünün mahsûlâtının fiyatı ise buna nispeten cüz'î yükselmiştir. Binaenaleyh hâli hazır iktisadî siyasetini takip ile, kendisinin bütün istihsal kuvvetini cepheye vermiş olan köylüyü mukavemet kuvvetinden mahrum bırakarak, kendisinden bugün herhalde daha kuvvetli bulunan emperyalizm önünde, mağlubiyete sevk edilmiş, veyahut dahilî siyaset-i iktisadiyeyi tebdil ile köylüleri millî istiklâlin müdafaasına hâdim kılmakta devam edilmiş olacaktır. İstikbalin manzarası böyledir. Ve dahilî siyasetin vazifesi bunlardır. Bundan ma'da da hayat-ı içtimaiyemizde birçok elîm ve marazî hadiseler vardır ki onlara şu mühim zamanda, amelî fikirler dermeyan ederek, temas etmek istemiyoruz.

Memleketin dahilî ve iktisadî vaziyetini teşhis ederken haricî vaziyetimizi de bir dakika olsun hatırdan çıkaramayız. Halli kabil-i tehir olmayan bazı mesail-i dahiliyeyi bile siyaset-i hariciyemize tâbi kılmak mecburiyeti vardır. Siyaset-i hariciyemizde imperyalizmin hunharcasına taarruz ve tecavüzlerine karşı müdafaa ve bunların taarruz ve tecavüzünden memleketin istiklâl ve masuniyetini muhafazada devam ettikçe hükümeti; takviye ve bu siyasetinde müzaheret, Türkiye köylü ve işçi hukukunun müdafii olan, Fırkamız kendisine bir vazife bilir. Şu cihetleri de tasrih edelim ki: Biz kahraman ordumuzun müzafferiyetini temin için köylü ve ameleli ordunun takviyesine ve bugünkü tahammül ve mesâisinde devama davet edeceğiz. Yunan istilâsının aleyhinde bulunan komünist ve amelelerini dahi İtilâf Devletleri'nin ve bilhassa İngiltere'nin bir âlet-i şer ve tahakkümü olan Kral Konstantin ordusunu, inkılâp kârâne yollarla, inhilâl ettirmeye davet edeceğiz. Ve Fırkamızın encümen-i mahsus bu marifetiyle Yunan komünistlerini bu vazifeye davet için derhal bir beyanname neşr edeceğiz. Bizim bu teşebbüsâtımız inkılâpçı askerlerimizin harbî istidâdını takviye, Yunan burjuva ve generallerinin bize karşı muharebelerinin «millî mahiyetine» dair propagandalarını red ve Yunan askerlerinin ordumuza bilâhaf teslimini temin ve Yunanistan'ın vaziyet-i dahiliyesini işkâl hususlarını istihdâf etmekle beraber bu hususun teshîli için hükümetin ekalliyetler hukûkuna daha ziyade itinâkâr olması lüzûmuna kainiyiz.

İnkılâpçı memleket menafiine muhalif harekât ve teşebbüsatta bulunduğu dair katî vesaik bulunanlar müstesna olmak üzere bütün vatandaşların hukuk-i mütesaviyeden müstefit olmalarını temin bizce bir borçtur. Yunan hükümetinin bu şenaatlerinin asıl müsebbipi olarak, biz, Yunan zabitan ve generallerini, burjuvalarını biliyoruz. Bütün tazyikatımız sırf onlara teveccüh etmelidir.

Fukara ve köylünün himayesi ve asıl müsebbip olan kısmın tazyik tarzında vukua gelecek bir siyaset, Yunanistan hü-

598
kûmetinin «millî müdafaa siyaseti» namıyla çevirmek istediği oyunlarının mahiyetini meydana çıkaracaktır.

Tekrar edelim: Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetine, imperyalizme karşı olan mücadelesinde, her tarihle muavenet edeceğiz. Aynı zamanda biz; andan yukarıda teklif ettiğimiz esâsâtın kabulünü dahi talep ediyoruz. Burada şunu da beyan edelim ki: Amerika, Belçika ve Fransa'dan memleketimize gelen her türlü sermayedar şirket ve mümessillerini daima ihtiyatla kabul etmek lâzımdır. Onlar bizim iktisadî za'fımızdan istifade ederek, bizim için pek ağır olan şeraiti kabul ettirmek ve bu suretle Arabistan, Irak ve Mısır'ın zengin toprakları üzerindeki İngiliz sermayesi ile bizim zengin ve mümbit topraklarımız üzerinde bir rekabet sahâsı açmak istiyorlar. Memleketimize girecek böyle bir sermaye mücadelesinin neticesi ise iki müteâriz sermayedar grubun te'sir-i sevkiye, Türk ve Arap, iki kardeş kavmin mücadelesi olacaktır.

Şark'ta ve bilhassa Şark-ı Karîp'te millî inkılâplar devresine girmiş bulunuyoruz. Şu halde haricî siyasetimiz, bize kardeş ve daima hayırhah olan Irak, Suriye, Hicaz, Mısır ve saire Şark İslâm memleketlerindeki akvam ve câmiaların Garp istilâcılarına ve onların adamlarına karşı mücadelelerinde, hürriyet ve istiklâl için bu kardeşlere her türlü yardım esasına istinad etmelidir.

Bizim cihan imperyalizmine karşı umum Şark'ın müttehid bir mücadele ve müdafaa cephesi teşkili, şiarını, Şark siyasemetimizde bir esas ittihaz etmemiz ve bu şiarı kuvveden fiile çıkarmak için bütün İslâm memleketlerinin Kongresi ve akvam-ı şarkıye ittifak-ı umumisi akt ve tesis ve hususî Şark memleketleri konferansları gibi içtimalar tertip etmemiz lâzımdır fikrindeyiz. Bu kabil Kongre ve Konferanslar neticeleri insaniyet âlemi için çok müfid olacağı ve Şark dünyasını istihlâs harekâtını teshil edeceği tabii olmakla beraber cihan imperyalistlerinin hayalhanesinde yaşamakta olan Cenove Konferansına — ki Amerika hükümeti de imtiyazât-ı iktisa-

düye için bize adamlarını gönderdiği bir sırada, bizim konferansa adem-i iştirakimizi tervec etmişti — bizi çağırmamalarına karşı fiilî ve müessir bir cevap teşkil edecektir.

Umum Şarklılarla, bugünden itibaren, Avrupa ve Amerika'nın kapitalizm ve imperyalizmi yıkmak için dört seneden beri mücadele etmekte bulunan cihan emekçileriyle metin bir tesanüd vücuda getirmek, Şark'ın milyonlarca köylülerinin menafii namına bütün mazlumlar birleşerek zalim imperyalistleri yıkmak üzere kalkmak zamanı artık gelmiştir.

Şark'ın tesanüd ve ittifakı siyasî ve askerî olduğu kadar da iktisadî olmalıdır.

Hülâsa : Fırkamızın bu mesele olan nokta-i nazarı bütün dünya Komünist Fırkalarının ve onları kendi etrafında toplayan mensub olduğumuz Üçüncü Komünist Enternasyonalin de nokta-i nazarıdır. Bu esasât Türkiye idare makinesinin temamiyetini ve istiklâl-i tâmînini teminin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Şark'taki inkılâpkâr tesirini tezyidin, Şurâlar Cumhuriyetleriyle olan münasabât ve muhadenetlerimizi takviyenin ve köylülerimizin pek haklı olan metalibini it'â hususunun yollarıdır. Zamanın bize teklif ettiği bu asgarî metalib üzerinde, bir memleket ve meclisteki sosyalist ve halkçı gruplarıyla ve Mustafa Kemal Paşa'nın «köylüler memleketimizin asıl efendileridir» sözünü kendisine şiar edinen unsurlarla fiilî ve amelî esaslar üzerinde anlaşmaya hazırız. Bizim derin bir kanaatimiz vardır ki, Avrupa işçi ve emekçileri bizim ve Üçüncü Enternasyonal'in bu davetine icabet, teklifatımızın icrasıyla pek yakın bir zamanda İngiltere ve sair istilâcî devletleri Yunan hükümetine yardımdan çekilmeye icbar edeceklerdir. Yunan emekçileri ve onlardan mürekkep bulunan Yunan ordusu ise ellerindeki silâhlarını âkîbet kralın cenerallerine, Avrupa cenerallerine, Avrupa sermayedarlarının Anadolu'daki menafiiini muhafaza için bu kadar cinayet ve şenaatleri irtikâptan çekinmeyen bu kudurmuş canavarlara tevcih edeceklerdir.

600

Fırkamızın bugünkü siyaseti ancak millî inkılâbı derinleştirmek ve istilâcılara karşı mücadeleyi devam ettirmek için Şark'ın bütün hâlaskâr kuvvetlerini tevhid ve teksif eylemekten ibarettir.

Fırkamız 7-Kânunu Evvel-920-336 tarihinde hükümete programını tastik ettirerek resmen faaliyete başladığı gün hükümet ile olan münesabatımızı, maalesef, ihlâl ve teşviş etmek isteyenler bulunmuştu. Bu vesile ile Fırkamız âzâsından ve Şark inkılâbının en samimî yolcularından Tokat mebusu Nâzım arkadaşın henüz mecliste boş bulunan mevkiine avdeti kararın bugüne kadar ittihaz edilememiş olmasını ehemmiyetle kaydederiz. Bununla beraber Fırkanın bütün faaliyet ve icraatında şahsî infialler ve şahsî ihtiras şajbelerinden pâk ve münezzehtir. Biz kendimizin aleyhinde bulunmuş olanlara muhalefet etmek üzere değil, yukarıda gösterilen esasât dairesinde, Şark'ın halâsını temin maksadiyle, bu mefkûreye taraftar olanları teşrik-i mesaiye davet etmek için faaliyete geçiyoruz.

*Türkiye Halk İştirakiyyûn Fırkası
Merkez-i Umumisi*

Jeni Hayat, Sayı 3 (1 Nisan 1922),
s. 1-4.